

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קא

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

ענה הגמרא מנסה לפשוט את הספק

תא שמע בגד שצבעו בקליפי פירות (ולא מהעץ) ערלה, ידלק - אלמא חזותא מילתא היא.

(דחיה) אמר רבא הנאה הנראה לעינים אסרה תורה כלומר מראה אפילו שאין בו ממש כגון נר וצבע. דתניא-
ערלים לא יאכל אין לי אלא איסור אכילה, מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע [בו] ולא ידליק בו את הנר?
תלמוד לומר וערלתם ערלתו את פרוי ערלים לא יאכל לרבות את כולם.

[עד כאן דף קא עמוד א]

אסור לעשות בסחורה בפירות ובקליפי שביעית. אמנם בקליפי עצים אין איסור שאין שביעית חלה עליהם.

תא שמע בגד שצבעו בקליפי שביעית, ידלק. (דחיה) שאני התם דאמר קרא תהיה בהויתא תהא.

דם תבוסה

רבא רמי^ד -
תנן בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק, אלמא חזותא מילתא היא. (קושיה) ורמינהי רביעית דם:

- שנבלעה בבית, הבית היינו הכלים **טמא**. ואמרי לה הבית, **טהור**. [הבית עצמו אינו מקבל טומאה].

ולא פליגי - **הא בכלים דהוו מעיקרא, הא בכלים דאתו לבסוף** אחר שנבלע הדם.

- נבלעה בכסות - רואין אם מתכבסת הכסות ויוצא ממנה רביעית דם טמאה^ה, שנתנו מים במידה ומצאו רביעית נוספת, והיינו שנבלע יותר מרביעית, ואם לאו הבית טהורה אבל הבגד טמאה שנטמא ברביעית מצומצם לפני שנבלע. - אלמא חזותא לאו מילתא היא, למרות שיש חזותא של רביעית דם מ"מ טהור.

(תירוץ) אמר רב כהנא מקולי רביעיות שנו כאן בדם תבוסה, דהיינו הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ספק כולו בחייו או כולו במותו, שטמא **דרבנן** בלבד.

תנו רבנן הנותן עצים לחרש: לעשות מהן כסא, ועשה מהן ספסל. ספסל, ועשה מהן כסא:

א. ר' מאיר אומר נותן לו דמי עצי שקנה בשינוי.
ב. רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה, נותן לו את היציאה. ואם היציאה יתירה על השבח, נותן לו את השבח.
ומודה רבי מאיר אם נתן עצים לחרש לעשות מהן כסא נאה ועשה מהן כסא כעור שלא שינה ממה שהסכימו, ספסל נאה ועשה ספסל כעור, אם השבח יתר על היציאה, נותן לו דמי היציאה, ואם היציאה יתירה על השבח, נותן לו דמי השבח.
האם יש שבח סמנין על הצמר

הסתפקו האם במראה ישנו חשיבות או לא, והגמרא מנסה בכמה אופנים להבין באיזה מקרה יש את הספק הזה, ולבסוף מביאה שלושה ביאורים ומנסה לפשוט את הספק ובסוף נשאר בספק.

איבעיא להו יש שבח סמנין על הצמר או אין שבח סמנין על הצמר? היכי דמי?

- 1) אילימא דגזל סמנין ודקינהו שחק ותרנהו שראן במים וצבע בהן צמר של הגזלן. (דחיה) תיפוק ליה משום דקינהו בשינוי.
- 2) דגזל סמנין שרויין וצבע בהו - כך הספק: מאי יש שבח סמנין על גבי צמר: דאמר ליה **הב לי סמנאי דשקלתינהו, או דלמא, אין שבח סמנין על גבי הצמר: דא"ל לית לך גבאי ולא מידי.** (דחיה) ואי אין שבח סמנין על גבי צמר, מי מצי אמר ליה לית לך גבאי ולא מידי?
נימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו, הרי צריך להחזיר לו הסמנים שגזל.
- 3) אלא להך גיסא - **אין שבח סמנין על גבי הצמר, ובעי שלומי ליה, או דלמא, יש שבח סמנין על גבי צמר וא"ל הא מנחי קמך שקלינהו^א** שקלינהו במאי שקליה? בצפון.
- 4) (דחיה) צפון? עבורי מיעבר, השבה לא עביד?!
הב"ע כגון דגזל צמר וסמנין דחד וצבעיה להווא צמר בהנך סמנין וקא מהדר ליה ניהליה לצמר צבוע.

יש שבח סמנין ע"ג הצמר, וכשמחזירו הצמר וקא מהדר ליה סמנין וצמר.

או דלמא, **אין שבח סמנין על גבי צמר וצמר מהדר ליה, סמנין לא מהדר ליה.** הגמרא שואלת מדוע לא נחשב שיחזיר לו הסמנים, למרות שאין המראה נחשב, אך מכל מקום הצמר השתפר ועתה שווה יותר.
אמרי תיפוק ליה דאייקר ליה ניהליה בדמי?

דזל ציבעא - הצמר צבוע הוזל בעולם שאינו שווה לערך הסמנים שגנב, והנגזל יכול לטעון שהיה יכול למכור את הסמנים או לצבוע בגד שלו, ועתה הוא מפסיד.

5) **ואיבעית אימא כגון שצבע בהו קופא^ב** ר"ל גזל קוף וסמנים וצבע את הקוף ומחזירו שלא התייקר. פירוש אחר, גזל קופה של נצרים.

6) **רבינא אמר הכא במאי עסקינן כגון דצמר דחד, וסמנין דחד, וקאתי קוף וצבעיה להווא צמר בהנך סמנין.** הספק לאו לגבי גזילה הוא שאין כאן גזל, וכך הסתפקו:

יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דגבך ניהו, או דלמא, אין שבח^א סמנין על גבי צמר, ואמר ליה לית לך גבאי כלום.

דם שנבלעה בכסות כיצד משערין אותה מביא מים במדה ומכבסה ומביא מים אחרים ונותן לתוכן רביעית דם אם היה מראיהן שוה טמאה ואם לאו טהורה והשתא אין מזיק כלום מה שמשתייר מן המים בבגד דכשם שנשתייר מן המים כך נשתייר מן הדם שמכ"מ היה הכל מעורב יחד מה שיצא ומה שנשתייר ומראה אחד הן כאילו יצא הכל וטהורה וטמאה דקתני היינו לענין אם טמאה את הבית שתנתן בו אבל כסות עצמה טמאה היא שנבלע בה רביעית דם מתחילה כדפי' בקונטרס ומיהו קשה דאין סברא שייטיע הדם שמשתייר בבגד כיון שאין יכול לצאת בכיבוס זה ומיהו[1] אין לחוש כל כך אם תולין הדבר להחמיר ועוד[2] מצינו לפרש שאומדין כמה נשתייר מן המים הראשונים בבגד ומביא מים אחרים כמדת הראשון רק שיחסר מהן כשיעור שנבלע מהן בבגד אבל יש תימה דמי יכול לכוין זה ועוד קשה דמאי צריך למדידת מים הראשונים בלא מדידת מים הראשונים יכול הוא לדעת אם יש רביעית דם במה שיצא ע"י כיבוס שיחוט לתוך כלי כל מה שיצא מן הכסות וימדוד כמה יש בין מים לדם ויביא רביעית דם מעלמא ויוסיף עליו מים עד שיהא בין מים ובין דם כשיעור מים ודם שיצאו מן הכסות ואם מראיהן שוה טמאה ונראה לפרש דלא נקט מים במדה אלא משום שאם ימצאו יותר מן המדה שנתנו רביעית שלא יצטרכו להביא מים אחרים דודאי יצא מן הכסות רביעית דם אבל אם אין רביעית דם יותר אז יביא רביעית דם ומוסיף עליו מים עד שיהא בין מים ודם כמדת הראשונה אחר שתכבס בה הכסות ואם מראיהן שוה טמאה ואם לאו טהורה ומיהו קשה דהא קתני בתוספתא ברישא ומביא מים אחרים ואחר כך קתני ונותן לתוכו רביעית דם:

^א תוספות ד"ה הא מנחי קמך שקלינהו. ומ"מ אגרא בעי למיתב למישקל להו דכיון דאתי לידיה בעי למיעבד השבה כדאמר לעיל (דף צח.) גבי זורק מטבע לים:
^ב תוספות ד"ה דצבע בהו קופא. פירש בקונטרס שגזל קוף וסמנים שרויין וצבע את הקוף ותימה דאם כן אפסדיה בידים וכה"ג היזק ניכר הוא ומחייב ונראה לפרש דצבע בהו קופא כלומר בגריעות ובכיעור כעין קוף שהוא מכוער:
^א תוספות ד"ה או דלמא אין שבח של סמנין על גבי צמר. תימה הרי נהנה שצמרו מעולה בדמים יותר וישלם מה שנהנה כמו אכלה. מצדי רחבה דפ"ב (דף יט:) וירדה לגינה דהכנס (לעיל דף נה:) ובפרק אלו נערות (כתובות דף ל: ושם) אמר תחב לו חבריו משקין של אחרים בבית הבליעה דמשלם מה שנהנה ויש לחלק דהנאה דהכא אין בהא ע"י מעשיו ולא ע"י מעשה בהמתו ובתחב לו חבריו אפ"פ שאין זה ע"י מעשיו מכל מקום נהנה גופו אי נמי[2] הנאה דהכא לא חשיבא הנאה שאין אלא בוי בעלמא יותר:
^א תוספות ד"ה רבא רמי תנן בגד שצבעו בקליפי ערלה כו'. תימה דהא רבא שני לעיל שאני ערלה דכתיב קראי ומהתם לא ילפינן ואם כן מאי פריך מערלה אטומאה ונראה כספרים דגר' לעיל רבה ואי גרס[2] רבא יש לומר דדחיו הוא:
^ב תוספות ד"ה רואין אם מתכבסת הכסות ויוצא ממנה רביעית דם. פירש בקונטרס שאם יתנו מים במדה ימצא רביעית יותר וקשה לפי' אפילו אם לא ימצאו רביעית אמאי טהורה דאי אפשר לעולם אם לא ישתייר בבגד מן המים אלא י"ל כדאמר בתוספתא בפ' ד' דאהלות רביעית ניתן לקבל את סיכומו 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא קא

קדושת שביעית – עצים / שמן

רבא רמי-

תנן ממיין הצובעין ספיהי סטים ^{כרכום} לצבע אדום וצהוב וקוצה לצבע כחול **יש להן שביעית ולדמיהן שביעית** דהיינו שאין עושים מהם סחורה לצבוע בהם, שהתורה התירה אכילה בלבד, אך מותר להסיקן קודם זמן הביעור.

יש להן ביעור ולדמיהן ביעור כתוב 'ולבהמתך ולחיה' כלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך בבית. - אלמא עצים יש בהן משום קדושת שביעית שהם ספיהי עץ בעלמא.

(קושיה) ורמינהי עלי קנים ועלי גפנים שגיבבן בחבא לאצור לימות החורף **על פני השדה: לקטן לאכילה, יש בהן משום קדושת שביעית.**

לעצים, אין בהן משום קדושת שביעית ויכול להנות מהם אף לאחר זמן הביעור.

(תירוץ) ומשני אמר קרא לאכלה: במי שהנאתו וביעורו שוין ⁹ דהיינו בשעת הנאתו כלה מן העולם, **יצאו עצים שהנאתן אחר ביעורן** לאחר שנבערים ונעשים גחלים הוא עיקר הנאה, אבל לגבי מיני צבעים שבעת רתיחת היורה כלה השורש וקולט הצבע היינו הנאתם וביעורן שווה, ולכן חל קדושת שביעית.

[עד כאן דף קא עמוד ב]

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קב

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

ויתב רב הונא וקאמר:

1) הלכה כרבי יהושע בן קרחה -

חכמים אסרו לגבות חוב מהגוי לפני יום אידיהן, ששמחה היא לו שגפטר מחובו והולך מודה לע"ז שלו ביום אידם, הישראל עובר על איסור 'לא ישמע על פיך'. ונחלקו האם בכל מלווה בעל פה אם יכול לגבותו, רבנן סוברים שאסור ורבי יהושע בן קרחה מתיר - כדלהלן:

דתינא רבי יהושע בן קרחה אומר מלווה בשטר אין נפרעין מהן, מלווה על פה נפרעין מהן מפני שהוא כמציל מידם. 2) והלכה כרבי יהודה.

אהדרינהו רב יוסף לאפיה בכ"ס אמר:

בשלמא רבי יהושע בן קרחה, אצטריך -

סלקא דעתך אמינא יחיד ורבים, הלכה כרבים, קמ"ל הלכה כיחיד.

(קושיה) אלא הלכה כר' יהודה, למה לי ?

מחלוקת ואחר כך סתם היא, ומחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם -

מחלוקת בבבא קמא: לצבוע לו אדום וצבועו שחור, שחור וצבועו אדום, רבי מאיר אומר ונתן לו דמי צמרו רבי יהודה אומר אם השבח יתר על הציאה כו' וסתם - בבבא מציעא - דתנן כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה.

(תירוץ) ורב הונא אצטריך סלקא דעתך אמינא אין סדר למשנה, וסתם ואחר כך מחלוקת היא.

(קושיה) ורב יוסף אי הכי כל מחלוקת ואח"כ סתמא נימא אין סדר למשנה! וסתם ואח"כ מחלוקת היא ?!

(תירוץ) ורב הונא כי לא אמרינן אין סדר למשנה בחדא מסכתא, אבל בתרי מסכתות אמרינן שאין סדר ולכן הוצרך לפסוק.

להלן שתי לישנות כיצד רב יוסף דוחה את זאת וסובר שלא היה צריך לפסוק שזה פשוט.

1. ורב יוסף כולה נדיקין חדא מסכתא היא והיינו מחלוקת ואח"כ סתם.

2. ואיבעית אימא - משום דקתני לה גבי הלכתא פסיקתא^פ, כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה ר"ל אותה סתם וודאי עיקר למרות שאין סדר למשנה, משום ששם בבבא מציעא לא דיברה לעניין זה כדי לכתובו, אלא נכתב כדי ללמד הלכה פסוקה.

[עד כאן דף קב עמוד א]

הנותן מעות לשלוחו ליקח במחצית שכר ושינה

תנו רבנן הנותן מעות לשלוחו ליקח לו חטין למחצית שכר, ולקח מהם שעורין, שעורין, ולקח מהם חטין.

תניא חדא אם פחתו, פחתו לו, ואם הותירו, הותירו לו.

ותני חדא אם פחתו, פחתו לו. ואם הותירו, הותירו לאמצע והיינו שהשלוחות נעשתה. להלן שני תירוצים כיצד לחלק בין הבריייתות:

א. אמר רבי יוחנן - הא ר"מ דאמר שינוי קונה. והא רבי יהודה דאמר שינוי אינו קונה לרמות זאת, אם פחתו, פחתו לו, שלא לעיוותיה שלחתייה. (קושיה) מתקיף לה ר' אלעזר ממאי ?

דלמא עד כאן לא קאמר ר"מ אלא במידי דחזי ליה לגופיה, כגון צמר ללבוש, אבל לסחורה, לא משום שכל דבר שיש ריווח הוא מרוצה בכך ולא שינוי הוא. לכן הוא מיישב את הבריייתות באופן אחר:

ב. א"ר אלעזר - הא והא ר' מאיר, כאן לאכילה כאן לסחורה.

עתה הגמרא מנסה להבין את דעת רבי יוחנן. לפי רבי יהודה, איך יתכן שכשינה אימא דהתם דאמר כל החוזר בו ידו על התחתונה לאתויי כדקתני [לענין כל החוזר בו ממקח, ולא לפועל החוזר] וי"מ דקתני לה בלשון הלכתא פסיקתא דלישנא דכל החוזר וכל המשנה משמע לפסוק הלכתא: וכיצד זכה בעל המעות בעסק זו.

(קושיה) והא איכא עצים דמשחן שמאירין בנר אבוקה דהנאתן וביעורן שוין ותחול עליהם קדושת שביעית ?!

(תירוץ) אמר רבא סתם עצים להסקה הן עומדין ולא להאיר לכן דינן כמו שאר העצים שלא חל עליהם מעיקרא קדושת שביעית.

נמצאנו למדים שישנם שלוש דרגות:

1. עצים סתם להסקה, אפילו דמשחן אין קדושת שביעית.

2. עלי קנים ועלי לולבים - יש דרך לאכול ולהסיק - אז תלוי בכוננתו האם להסיק או לאכילה.

3. ספיחי סטים עומדים לצביעה, וחל שביעית עליהם ואפילו להסקה אסורים. [להלן יתבאר דעת רבי יוסי שאם מתכוון להאיר ישנה קדושת שביעית.]

עצים להסקה - מחלוקת רבנן ורבי יוסי

אמר רב כהנא ועצים להסקה תנאי היא האם עצים דמשחן חל שביעית עליהם - דתניא:

להלן יבואר מחלוקת בדבר שעומד לאכילה, והיינו שהנאתו וביעורו שווה וישנו בקדושת שביעית, ומתכוון למטרה שאין הנאתו וביעורו שווה, אם מועיל כוננתו כדי שלא תחול קדושת שביעית, או לא. וה"ה במקרה הפוך, בדבר שהנאתו אחר ביעורו, כמו עצים, אם מתכוון להשתמש בדבר שהנאתו וביעורו שווה כגון עצים דמשחן, ואם תחול קדושת שביעית.

להלן מחלוקת במשתמש בפירות, כגון יין, שהנאתו וביעורו שווה ולתכלית שהנאתו אחר ביעורו, כגון יין למשרה וכביסה, שמטיל היין למים והם כלים והנאתם לאחר שלושה ימים.

א. [רבנן] אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה לשרות פשתן בין של שביעית וגם ולא לכבוסה - אמר קרא לאכילה, ולא למשרה - לאכילה, ולא לכבוסה.

לכך דומיא דלאכילה - במי שהנאתו וביעורו שוין, יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן - ה"ה לגבי עצים כיוון שהנאתן וביעורם אינן שווים אין קדושת שביעית עליהם.

ב. ור' יוסי אומר נותנין פירות שביעית לתוך המשרה ולתוך הכבוסה - אמר קרא לכך לכל צרכים - למרות שהפירות עומדים לאכילה, שהנאתן וביעורם שווים, כיוון שרוצה להשתמש למשרה ולכביסה, לא חל עליהם קדושת שביעית וה"ה (לאידך גיסא) לגבי עצים למרות שעומדים להסקה היות והוא רוצה למשחא חל עליהם קדושת שביעית.

לאכילה - מיבעי ליה לכדתניא דתניא -

לאכילה, ולא למלוגמא רטיה - .

אתה אומר לאכילה ולא למלוגמא, או אינו אלא לאכילה, ולא לכבוסה? כשהוא אומר לכך הרי כבוסה אמור, הא מה אני מקיים לאכילה ? לאכילה ולא למלוגמא.

ומה ראית לרבות לכבוסה ולהוציא את המלוגמא?

מרבה אני את הכבוסה ששוה בכל אדם, ומוציא אני את המלוגמא שאינו שוה בכל אדם אלא לחולים.

כמאן אזלא הא דתניא -

לאכילה, ולא למלוגמא - לאכילה, ולא לזילוף מזלפים יין בבית שאינו שווה בכל אלא

באדם המעונג. לאכילה, ולא לעשות ממנה אפיקטיוזין סם הגורם להקיא?

כמאן כר' יוסי - דאי כרבנן איכא נמי משרה וכבוסה.

[משנה] רבי יהודה - ידו על התחתונה

להלן יתבאר כיצד ההלכה במחלוקת ר"מ ורבי יהודה אם האומן קונה כשישנה.

יתב רב יוסף אחורי דרבי אבא, קמיה דרב הונא,

¹⁹תוספות ד"ה אין סדר למשנה. דפעמים היה שונה שלא על הסדר ושמה תחילה שנה ב"מ ואחר כך ב"ק אבל ודאי אח"כ סדרן רבי על הסדר כדדייק בריש (פרק) שבועות (דף ב:) מכדי תנא ממכות קסליק כו'.

²⁰תוספות ד"ה גבי הלכתא פסיקתא. תימה אמאי קרי לה הלכתא פסיקתא לההיא דכל החוזר בו ידו על התחתונה הא בפרק האומנין (ב"מ דף עז:) מוקמינן לה כיחידא כרבי דוסא [לגבי

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא קב

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

לעלוני נשמת
דינה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

מחכו עלה במערבא לר' יוחנן אליבא דר' יהודה, וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות טו?!

(דחיה) אי הכי, אפילו חטין וחטין נמי לא?

רבי אבהו דוחה את זאת, וקושית בני מערבה במקומה עומדת.

(תירוץ) אמר רבי אבהו שאני חטין וחטין דשליחותיה קא עביד, וכי בעל הבית דמי-

נדע, דתנן אחד המקדיש נכסיו, ואחד המעריך את עצמו, אין לו לזבזב למשכנו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן של אשתו ובניו ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן.

והוא מוכיח מצבע שצבעם לשמן כיצד הם זכו בהם הרי הצבע לא ידע שבעבור אשתו ובניו הוא צובע: ואמאי? לימא הכא נמי מי הודיעו לצבע שיקנה צבעו לאשה!

אלא לאו משום, דאמרין [דשליחותיה קא עביד וכי אשתו דמי, הכא נמי] שלחותיה קא עביד וכי דמי.

רבי אבא דוחה הוכחה זו:

(דחיה) א"ר אבא לא, כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו. (קושיה) מתקיף לה רבי זירא וכי דעתו של אדם על תפיליו?

ותנן המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין.

(תירוץ) א"ל אביי אין, דעתו של אדם על תפילין, המקדיש נכסיו סבר מצוה קא עבידנא, ואין דעתו של אדם על כסות אשתו ובניו משום איבה. לפי זה דחית רבי

אבא מקומה עומדת.

(קושיה) מתקיף לה רב אושעיא והלא חייבי ערכין שנו כאן, ותנן חייבי ערכין ממשכנין אותן, וכי דעתו של אדם על עצמו למשכנו אלמא לא תלוי בדעתו, וע"כ דחית

רבי אבא לא נכונה,

(תירוץ) אלא אמר רבי אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להן כסות אשתו ובניו מעיקרא.

הלוקח שדה עבור חבירו

סוגיא זו מתעסקת במקרה שאדם קנה שדה ומפחד שיבוא עסיקין ויטלו ממנו וכתב בשטר המכירה שהוא קונה את זה לריש גלותא, שבזה מטיל אימא שלא ייקחו ממנו, ודנה אם הלוקח יכול לכפות את המוכר או את ריש גלותא שיכתבו שטר אחר בשמו.

תנו רבנן הלוקח שדה בשם חבירו, אין כופין אותו למכור, ואם אמר לו על מנת כופין אותו למכור.

מאי קאמר?

א. רב ששת - הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור, ואם אמר על מנת, כופין את ריש גלותא לחזור ולמכור.

(קושיה) אין כופין אותו ריש גלותא למכור - מכלל דמקנא קניא ליה?

לימא פליגא דבני מערבא דאמרי וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל הבית?!

(דחיה) אי משום הא לא קשיא, כגון דאודעיה לבעל שדה ואודעיה ליה.

(קושיה) אלא אימא סיפא על מנת כופין אותו ריש גלותא למכור - אמאי? ולימא ריש גלותא לא יקריכו בעינא שעשיתם אותי ראש להטיל אימה ולא זילותיכו בעינא

שמכריחים אותי למכור שדה?!

[עד כאן דף קב עמוד ב]

ושליח נמי לא קנה שלא נתכוון לקנות לעצמו וחוזר המקח כמו מקח טעות אז ליכא למפרך לר' אלעזר דלא מצי לאוקמי תרתייהו כרבי יהודה דכיון דשינוי לא קני לרבי יהודה אם כן אמאי אם פחתו פחתו לו אפילו לאכילה הא כיון דקמקפיד ולא שליחותיה קעביד ואיכא למימר מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות אם כן חוזר המקח ואם כן אמאי אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו דמשמע שקונה אותו השליח:

תוספות ד"ה אין דעתו של אדם על כסות אשתו. הלכך אין דעתו להקדיש אותן מעות שנתן לצבע שלא יחזור ויתבע מן האשה ולפי האי טעמא הוה ליה למפרך תינח הקדש דתלוי בדעתו וכיון שאין חצה להקדיש לא הוי הקדש אלא ערכין כיון שהעריך עצמו מה מועיל שאין דעתו עליהם מ"מ בע"כ נערך מכל מה שיש לו אלא משום דאית ליה פירכא אחריתי לא חש למפרך:

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

תוספות ד"ה מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות. אם נפרש דמהאי טעמא אין קונה אותו המשלח אבל לוקח דהיינו שליח קנה להו איכא למפרך נמי לר' אלעזר אמאי לא אוקי נמי הא והא כרבי יהודה כאן לאכילה כאן לסחורה והיא דקתני אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו היינו לאכילה דקפיד ולא שליחותיה קעביד הלכך לא קני להו לבעל המעות כלל משום טעמא דמי הודיעו לבעל חטין והיא דקתני אם הותירו הותירו לאמצע לסחורה דלא קפיד ושליחותיה קעביד הלכך קני להו בעל המעות ואם הותירו הותירו לאמצע ומיהו אם פחתו פחתו לו דאמר ליה לתקוני שדרתך ולא לטוותי ומיהו אין קושיא כ"כ לר"א כמו לר' יוחנן [לר"א השאלה מדוע לא ביאר אפילו כרבי יהודה אך מ"מ תירוצו מיושב] הלכך לא פריך אלא לר' יוחנן. ואם נפרש מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות הרי בעל מעות לא קנה

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא קג

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן (שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר [משלי ח] אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

שיבא – ומשנה זו הולכת לכ"ע (כ"ר"ע ו"ט) – אמנם מי שמסופק מכמה אנשים ממי הוא

גזל, ר"ט אומר שמניח לפניו ודיו ור"ע מחייב לשלם לכולם כדי לצאת ידי שמים.]

לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו שאם הם נאנסו, שוב יצטרך לשלם אבל **בנותן לשליח**

בית דין ותקנת השבים היא שלא יצטרך להוציא ממון להוצאת הדרך.

ואם מת נגזל יחזיר ליורשיו.

2) נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש.

3) מחל לו על הקרן לאחר שהודה לו, ולא מחל לו על החומש,

4) מחל לו על זה ועל זה חוץ מפרטה שוה פרוטה בקרן,

מכל אלו אינו צריך לילך אחריו.

5) נתן לו את החומש ולא נתן לו את הקרן,

6) מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן,

7) מחל לו על זה ועל זה חוץ מפרטה שוה פרוטה בקרן,

מכל אלו צריך לילך אחריו.

8) נתן לו את הקרן לאחר שנשבע והודה ושוב **ונשבע לו על החומש** שטען שכבר

החזיר לו ואח"כ הודה גם על זה, **הרי זה משלם חומש על חומש** שחומש ראשון

נעשה קרן, **עד שיתמעט הקרן משהו פרוטה.**

9) וכן בפקדון שנאמר או בפקדון או בתשומת יד הלוואה או בגזל או עשק את

עמיתו שכר שכיר או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר **הרי זה משלם קרן**

וחומש ואשם:

[עד כאן דף קג עמוד א]

גמרא

חיוב השבת הגזילה ליד בעלים

ישנה מחלוקת בין ר"ע ור"ט באדם שגזל חבירו אם עליו להחזיר הגניבה ליד הנגזל או מספיק שיכיר לו שנמצאת אצלו. סוגיא זו עוסקת לברר באיזה מקרה נחלקו ר"ע ור"ט (לפני או לאחר שבועה), ובאיזו שיטה הולכת המשנה שלנו, שמבאר שדווקא כשנשבע מתחייב להחזיר ליד הנגזל.

יתבאר שתי דרכים, אחד כר"ט ואחד כר"ע, ולבסוף רבא מסיק שקאי לפי כל הדעות ומחלק בין המקרים.

נשבע לו, אין, לא נשבע לו, לא צריך להוליך לאחריו. מני?

לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא דתניא-

גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהן, וכל אחד אומר אותי גזל:

א. רבי טרפון - מניח גזילה ביניהם ומסתלק.

ב. ר"ע - אומר לא זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד

[ואחד] שצריך להשיב לידו.

מני?

אי ר"ט - אע"ג דאישתבע, אמר מניח גזילה ביניהם ומסתלק

אי רבי עקיבא - אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד.

ועוד דאמר בגמ' (דף קד). שליו ב"ד פסיקא ליה מילתא ל"ש עשאו נגזל ל"ש עשאו גזלן להוליך לנגזל ועוד אמאי קאמר בגמ' דלא מיתוקמא מתני' כו' טרפון והא בפרק המפקיד (ב"מ דף לז: ושם) פריך אמילתא דר' טרפון ושקלי ליה כולוה ואזלי! [אם כולם נוטלים אז הנזל האמיתי מפסיד] ומשני תני ויניח [היינו שתהא הגזילה בידו עד שיתברר מי הנגזל] וע"כ ביד בית דין קאמר כי הא דר' אלעזר בר צדוק דמסיק אליבא דר' טרפון ועוד בגמ' אמאי איצטרך לאתויי דרבי אלעזר ממתניתין ה"מ לאתויי ע"כ נראה דמתני' איירי לענין אחריות הדרך דמיפטר כשיתן לשליח ב"ד יש לו כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שיגיע ליד הנגזל כיון שקבלו שליח ב"ד אבל בתקנתא זו לא איירי מתניתין כלל:

²² תוספות ד"ה דברי רבי טרפון. ואפילו לרב הונא ולרב יהודה דאמרי בהגזל בתרא (לקמן דף קיח). גבי מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב דשמא וברי ברי עדיף ומפקינן ממוןא הכא מודו דאין צריך לשלם לכל אחד דהא לדידיה נמי ברי שארבעה משקין שבודאי לא גזל אלא האחד הלכך ברי דידוהו לא חשיב לגבי שמא דידיה לאפוקי ממוןא ואפילו רב נחמן ורבי יוחנן דאמרי התם פטור דלאו ברי עדיף אלא מוקמינן ממוןא בחזקת מריה מצו סברי הכא אפילו כרבי עקיבא דאמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד דהכא מיהא מנה מודה דאית ליה לשלומי אבל התם לא מודי מיד:

²³ תוספות ד"ה מניח גזילה ביניהם ומסתלק. בפרק המפקיד (ב"מ לז:): מוקי לה דלאו דוקא ביניהם דשקלי להו כולוה ואזלי אלא ניח עד שיתברר הדבר מי הם הבעלים:

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

ב. אבי-

הלוקח שדה בשם חבירו ריש גלותא אין כופין את המוכר למכור זימנא אחרית

ר"ל לחזור לכתוב שטר אחר, שהיה ללוקח להתנות ולהודיע מראש למוכר לכתוב כך בשם ריש

גלותא מחמת העסיקין והוא רוצה לכתוב שטר אחר בשמו, שלא יבאו יורשי ריש גלותא לתובעו

– והחידוש הוא מהו דתימא מצי א"ל מידע ידעת דאנא לנפשאי שקילנא, ופנחיא

חוזק בעלמא הוא דקבעינא להצלתי התכוונתי, חוזי בכדי לא שדינא אלא אדעתא

דכתב ליה שטרא אחרינא, קא משמע לן, דאמר ליה מוכר ענינא תנא עבדי לך

בהדי ההוא דזבנת ליה בשמיה ריש גלותא ויכתוב לך שטרא אחרינא.

ואם אמר לו על מנת, כופין את המוכר למכור – החידוש הוא לא צריכא דאמר להו

לסהדי קמיה דידיה מוכר חזו דשטרא אחרינא קא בעינא אך לא התנה בפירוש עם

המוכר, מהו דתימא מצי מוכר א"ל אמינא שטרא מהיאך ריש גלותא דקא שקלת

בשמיה קאמרת כלומר שחשבתי שהוא יכתוב לך השטר, קא משמע לן, דאמר ליה לוקח

להכי טרחי ואמרי להו לעדים קמך, דמינך מוכר הוא דקא בעינא.

אמנה בדמים - ריבית

רב כהנא יהב זוזא אכיתנא ר"ל נתן דמים לקנות סחורה, וס"ד שמשך אותה והחזירה

למוכר לשמור.

לוסף אייקר כיתנא זבניה מרוותיה דכיתנא ר"ל המוכר מכר לאחר וכוונתו ליתן הדמים

לרב כהנא, שהרי הם שלו.

אתא רב כהנא לקמיה דרב, א"ל מה אעביד? איזיל אישקיל זוזאי?

א"ל ר' אי כי קא זבני אמרי האי כיתנא דכהנא הוא, זיל שקול. ואי לא, לא תשקול

משום ריבית, שנתן למוכר זוז ועתה הוא מחזיר לו מקום הסחורה בדמים יתרים.

הגמרא מתפללת מדוע לא יחשב שרב כהנא מכרה ללוקח שני וכעת מקבל את הדמים.

(קושיא) כמאן? כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל

מעות!

אטו מי ייהיב רב כהנא ארבע ושקיל תמני?! הרי קנה אותה והיה אמור לקבל הפשתן

עצמו, כיתנא ממילא הוא דאייקר, מיגזל גזלוה המוכר שמכרו בשעתו גזל ממנו ותנן

כל הגזלנין משלמין כשעת הגזלה.

(דחיה) אמרי התם אמנה הואי ולא משכיה רב כהנא לכיתנא ר"ל שנתן לו מעות

ע"מ לקבל את הפשתן במשך השנה בשער הזול, שההלכה היא שאם יצא השער מותר.

ורב לטעמיה-

דאמר רב עושין אמנה בפירות לקבל פירות בשעת יוקר, ואין עושין אמנה בדמים

כיוון שנתן לו זוז עתה מקבל ד' זוזים נראה כריבית.

מתניתין

(1) הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו בשקר ואח"כ הודה לו, יוליכנו אחריו

למדי, שאין לו כפרה עד שיחזיר לנגזל עצמו (אשר הוא לו יתנונו) [יתבאר מסקנת

הגמרא (קג): דווקא מתי שנשבע צריך לילך, אך לא נשבע יכול להשאיר אצלו כפקדון עד

²² תוספות ד"ה התם אמנה הוא. פי' בקונטרס שנתן להם המעות באמנה ולא היה להם

פשתן נשקבלו המעות וקשה דאם כן הוי מסיק רב לטעמיה והא בכה"ג אפילו רבי ינאי

מודה דאסור לקבל המעות כיון שלא היה לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו דהא

דאמר ר' ינאי מה לי הן מה לי דמיהן היינו דוקא כשיש לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו

ורב אפילו בכה"ג אסור לקבל מעות אלא פירות דוקא דהא בפרק איזהו נשך (ב"מ דף סג. ושם)

מיתת דרבי ינאי אבריתא דרבי אושעיא דהיה נושה בחבירו מנה והלך על גורנו ואמר לו תן לי

מעות שאני רוצה ליקח בהן חטין אמר ליה חטין יש לי כו' עד וכולן יש לו מותר אין לו אסור

וקאמר התם ש"מ איתא לר' ינאי דאמר מה לי הן מה לי דמיהן משמע דר' ינאי דוקא כי יש לו

מותר ובכה"ג פליג רב ומיהו יש ליישב פי' הקונטרס דהתם דוקא דאיירי בהלואה לא שרי

רבי ינאי אלא כשיש לו פירות דוקא אבל זבני אמר התם דפוסקין על שער שבשווק אפילו

אין לו היינו אמנה בפירות ומה שפירש בקונטרס [התם] דרבי ינאי מתיר דמיהן שאין מעות

ממש אלא דוקא פירות דומיא דהיא דברייתא יין דמי חטים וכן יין דמי שמן שמן דמי יין דלא

מחזי כריבית אבל מעות אסור אין נראה דהכא בשמעתין מוכחא דאפילו זוזי מותר לקבל

והלכה כרבי ינאי כדמוכח התם.

²³ תוספות ד"ה אבל נולד לשליח ב"ד. פי' הקונטרס מפני תקנת השבים שלא נחייבו להוציא

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קג

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

1. לעולם רבי עקיבא היא [מעמידים כמותו משום שכל סתם אליבא דר"ע הוא].
רבי עקיבא - עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד היכא דאיתבע, דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו. – כי עבוד רבנן תקנתא השב"ם היכא דידע למאן גזליה, דקא מהדר ליה ממונא למריה, גזל אחד מחמשה דלא ידע למאן גזליה דלא הדר ממונא למריה, לא עבוד רבנן תקנתא.
ורבי טרפון אע"ג דאיתבע עבוד רבנן תקנתא מכיוון שלא יודע ממי גזל, מניח לפניהם ודי.

דתניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר תקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה יתירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו.
לפי התירוץ הנ"ל, הסברנו כר"ע ונחלקו לאחר שנשבע, כעת הגמרא מוכיחה שהם נחלקו לפני השבועה וחוזרת הקושיא הראשונה למקומה, מי התנא של משנתינו.
(קושיא 1.) מתיב רב הונא בר יהודה א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח, שמניח דמי מקח ביניהם ומסתלק כיוון שלא עשה איסור ולא צריך כפרה, מספיק בכך, שהכתוב דיבר בגזילה ('לאשר הוא לו').
על מה נחלקו - שגזל אחד מחמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל: שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק, ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד.
מדייקת הגמרא:

ואי סלקא דעתך דאיתבע, מה לי לקח מה לי גזל, הרי עבר על השבועה וצריך כפרה!?
(קושיא 2.) ועוד, מתיב רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם, ולא היה יודע מאיזה מהן לקח, ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק.
בא לפני רבי עקיבא אמר לו אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד.
ואי סלקא דעתך דמישבע, חסיד מי מישבע בשיקרא!?
(תירוץ) וכי תימא דמישבע, והדר הוי חסיד.
(קושיא) והא כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד: או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי – והם חסידים דמעיקרא הוו.
דרך שניה כיצד לבאר את המשנה

2. לעולם ר' טרפון היא – ולפי רבי עקיבא אפילו לא נשבע צריך להחזיר לו.
ומודה ר' טרפון היכא דאיתבע - דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי עקיבא אע"ג דלא מישתבע קניס.
הגמרא מקשה שמבואר בבבא קמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו נשבע צריך להחזיר לידו, וחוזרת הקושיא: מדוע התנא של משנתינו חייב דווקא בשבועה.
(קושיא) ור' טרפון מכדי היכא דמישבע לא סגי דלא הודה?
מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי שהפסוק תלה הכפרה בהודאתו לחוד, שבגזל הגר כתיב ('והתודו את חטאתם')?
דתניא מודה רבי טרפון באומר לשנים גזלתי אחד מכם ואינו יודע איזה מכם, נותן לזה מנה ולזה מנה שכבר הודה מפי עצמו² כדי לצאת לידי שמים ולהצילו מן העונש.

[עד כאן דף קג עמוד ב]

¹ אפילו לצאת ידי שמים אין חייב לר' טרפון אלא בגזל אבל בפקדון ומקח דלא עשה איסורא לא וכן משמע בהמפקיד (שם דף לז: ושם) דכי רמי התם גזל אגזל משני הכא בבא לצאת ידי שמים ולעיל מיניה כי רמי פקדון אפקדון לא בעי לשנויי הכי ואין להאריך כאן בסוגיא דהתם:

² תוספות ד"ה שכבר הודה מפי עצמו. מהאי לישיא דייק בהמפקיד (ב"מ דף לז:): וגם מחמת פירא אחריתי מוקי לה בבא לצאת ידי שמים ותימה א"כ ההוא מעשה דחסיד אחד אמאי אמר ליה רבי טרפון הנח דמי מקחך ביניהם הא כיון דחסיד הוה מסתמא היה בא לצאת ידי שמים וי"ל דלכתחילה בא עמו לדין אם הוא חייב מן הדין ושוב מה שעשה עשה א"י [2]

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קד

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובריה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

דרך שלישית – מסקנה

3. **אמר רבא- משנה ככ"ע היא.** ונחלקו רבי טרפון ור"ע בין בשבועה ובין בלא שבועה, **מתן** שאינו יודע ממי גזל מחייב ר"ע להחזיר כדי לצאת ידי שמים. אמנם כאן שיועד ממי גזל והודה לו מספיק, והרי הוא כפקדון אצלו עד שיטול.
שאני מתני' דכיון דידע למאן גזליה ואודי ליה, כיון דאפשר לאהדורי ממונא למריה, הוה ליה כמאן דאמר ליה יהי לי בידך, ודינו כך:
נשבע - כיון דבעי כפרה לא סגי עד דמטי לידיה.
לא אישתבע - הוי גביה פקדון עד דאתי ושקיל ליה.

[משנה] לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו – שליח שעשאו בעדים

להלן יבואר מחלוקת אמוראים באדם שיש לו פקדון או מעות ביד חבריו (או משאילו) ומינה את המפקיד או המלווה שליח לקבל מהנפקד או המלווה ונתנו לו ונאנס השליח בדרך, אם הנפקד או המלווה עדיין אחראים עד שיגיע לידו, או שהם כבר נפטרו.

אימתר שליח שעשאו בעדים-

- א. רב חסדא אמר הוי שליח** והלווה פטור, להכי טרחי ואוקמיה בעדים דליקו ברשותיה.
- ב. רבה אמר לא הוי שליח** ה"ק איניש מהימנא הוא^א. אי סמכת, סמוך, אי בעית לשדוריה בידיה שדר בידיה אמנם אתה עדיין אחראי עד שיגיע לידו.

שואל את הפרה ביד שליח ונאנסה בדרך

תנן השואל את הפרה ושילחה המשאיל **ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוחו, או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו של שואל ומתה, פטור** – שעדיין אינה עומדת ברשות השואל כדי שהתחייב באונסים.
האי שלוחו היכי דמי?

אי דלא עשה בעדים מנא ידעינן איך המשנה קוראה שליח אם לא יודעין שהוא שלוחו. **(קושיה)** אלא דעשה בעדים. **וקתני דפטור, קשיא לרב חסדא.**

(תירוץ) בשכירו נשכר עמו ליום, ולחדש ולשבת ולקיטו שליקטו אותו לדור עמו בבית לצוותא בעלמא, פירוש אחר, לוקט תבואתו.
עתה הגמרא מנסה לדייק ממשנתנו שלא כרב חסדא.

תנן לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו של הנגזל-
האי שלוחו היכי דמי?
אי דלא עשאו בעדים, מנא ידעינן?

אלא לאו דעשאו בעדים ועם כל זאת כתוב שהגזלן עדיין חייב להחזיר.
(תירוץ) תרגמא רב חסדא בשכירו ולקיטו.

הגמרא לא הסתפקה בזה, שלפי דרבי רב חסדא מדוע הדרך היחיד שהגזלן נפטר הוא מתי ששלח ביד שליח ב"ד.

(קושיה) אבל שליח שעשאו בעדים מאי הכי נמי דהוי שליח?
אדתני סיפא אבל נותן הוא לשליח בית דין - לפלוג וליתני בדידיה שליח שעשאו בעדים הכי נמי דהוי שליח.

(תירוץ) אמרי לא פסיקא ליה לכתוב את זה – כמו שהוא מבאר:

שליח ב"ד - לא שנא עשאו נגזל, ולא שנא עשאו גזלן, הוי שליח - פסיקא ליה.
שליח שעשאו בעדים - דכי עשאו נגזל הוא דהוי שליח, עשאו גזלן לא הוי שליח, לא פסיקא ליה.

לפי הסבר של רב חסדא במשנה, יוצא שישנו תנא אחר שחולק על זה ומחייב הגזלן אם הוא עצמו מינה השליח ב"ד – כדלהלן:

ולאפוקי מהאי תנא דתניא-
רבי שמעון בן אלעזר אומר שליח בית דין:
שעשאו נגזל ולא עשאו גזלן,
או עשאו גזלן ושלח הלה ונטל הנגזל את שלו מידו של שליח אזי פטור, אך אם נאנס בדרך הגזלן עדיין חייב.

בשני המקרים: פטור.

שיטות נוספות ששליח שעשאו בעדים הוי שליח

להלן שיטות נוספות וכיצד ביארו את משנתנו:

א. **רבי יוחנן ורבי אלעזר** דאמרי תרוייהו שליח שעשאו בעדים הוי שליח. וא"ת משנתנו ?

- בממציא הנגזל לו שליח: דאמר ליה אית לי זוזי גבי פלניא, ולא קא משדר להו איתחזי ליה, דלמא איניש הוא דלא משכח לשדורי ליה.
- א"נ כדרב חסדא בשכירו ולקיטו.

[עד כאן דף קד עמוד א]

מתי השומר נפטר בחזרת הפקדון

אדם שיש לו פקדון ביד אחר ורוצה לשלוח שליח כדי לקבל מהנפקד, ישנם אופנים שהנפקד יכול ליתן לשליח ונפטר מכל אונס שיקרה בדרך, וישנם אופנים שהוא עדיין אחראי עד שיגיע ליד המפקיד.

א. **"א"ר יהודה אמר שמואל אין משלחין מעות בדיוקניא^א ואפילו עדים חתומים עליה** – מסר בעל הפקדון ליד שליח סימנים וכתב לו חותמו באגרת ומסר לו, ואמר

הראה את זה לנפקד ויתן לך מעות שיש לי בידו.

ב. **ורבי יוחנן אמר אם עדים חתומים עליה משלחין.**

אמרי לשמואל מאי תקנתא כיצד אפשר לשלוח מעות ביד שליח?

כי הא דרבי אבא מלווה הוי מסיק זוזי **בדרב יוסף בר חמא** לווה.

א"ל לרב ספרא שליח בהדי דאתית בחזרתך לכאן אייתינהו ניהלי.

כי אזל להתם אמר ליה רבא בריה: מי כתב לך התקבלתי?

א"ל לא.

אי הכי זיל ברישא ויכתוב לך התקבלתי מעותי בקבלתו של רב ספרא שאם לא כן לא נפטר מזה.

לוסוף אמר ליה רבא בריה אי כתב לך נמי התקבלתי לאו כלום הוא! דלמא אדאתית

שכיב רבי אבא שהיה זקן וכבר בטל שליחותו קודם שיגיע לכאן לקבל את המעות, ונפלו

זוזי קמי יתמי, והתקבלתי דרבי אבא לאו כלום הוא ואם יקרה אונס היתומים יתבעו

ממך!

א"ל ואלא מאי תקנתא?

זיל נקנינהו לך אגב ארעא, רבי אבא יקנה לך הכסף בקנין 'אגב' שיקנה לך שדה ועם

הכסף ביחד, יהיה שלך בכל מקום שהם, ותא את כתוב לך 'התקבלתי'.

הגמרא מביאה מעשה דומה לזה – כדלהלן:

כי הא דרב פפא הוה מסיק תריסר אלפי זוזי בי חוזאי, אקנינהו ניהליה לרב

שמואל בר אבא שליח אגב אסיפא דביתיה מפתן ביתו (מחובר לקרקע), פירוש אחר,

הקנה לו פינה אחד מביתו.

כי אתא נפק לאפיה מרוב שמחה שהביא את מעותיו **עד תואך** שם מקום

במקום פלוני שיש בו סכנה ובע"כ חייב לשמור עד שיחזירו לו בישוב במקום שהפקידו אצלו כדאמרין לקמן (דף קיח). בהמפקיד אצל חברו בישוב לא יחזיר לו במדבר משמע דבעל כרחו חייב לשמור עד שיחזירו בישוב במקום שהפקידו ולא כל כמיניה להחזיר לו במדבר במקום סכנה:

^א אין משלחין מעות בדיוקניא אפילו עדים חתומים עליה. פ"א אמר לסופר כתוב לפלוני שישלח לי מעות ע"י פלוני ואחר כך חתם בדיוקניא שלו ואפילו עדים חתומים עליה שהיא דיוקניא שלו אינו מועיל אבל אם היו חתומים על זה שאמר ליה לשלוח על ידו אז הוי שליח אי נמי [2] אם כתב בכתב ידו שלח על ידו פלוני וא"ת ואמאי לא מהני דיוקניא דידיה והא אמרין בהשולח (גיטין דף לו.) ובהמגרש (שם דף פז:) דמר חתים כורא ומר חתים מכותא וי"ל דהני מילי בשמות חכמים דפקיעי אבל איניש אחרינא לא [2] ולפי מאי שפירשונו לעיל אפילו כתב בכתב ידו וחתם בדיוקניא אין מועיל כל זמן שלא אמר ליה בפנינו:

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא קד

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן (שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלוני נשמת
דינה בת עטל זיל
עוברדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

תשלומי קרן וחומש לגבי יורשים

סוגיא זו דנה מתי ישנו חיוב לגבי היורשים לשלם חומש וקרן מגזל אביו, ועוד דינים נוספים כשגם הבן כפר ונשבע לשקר. הגמרא מביאה שני דיוקים ממשנתנו ועוד לשלישי מברייתא שמוכח שתשלומי חומש נחשב כממון ולא כפרה, ואזי שייך שיוורשים ישלמו בעבור אביהם, ולעומת זאת, יבואר בברייתא נוספת שאין צריכים לשלם ולא ממון הוא, ומיישבת בשני אופנים.

כתוב במשנה נתן את קרן ולא נתן את חומש אינו צריך לילך אחריו, מוכח שחומש הוא ממון כמו שהגמרא מדייקת:

- 1) אלמא חומש ממונא הוא, ואם מיית משלמי ליה יורשין.
- 2) ותנן נמי נתן את הקרן ונשבע על החומש, הרי מוסיף חומש על חומש - אלמא חומשא ממונא הוא.
- 3) [ברייתא] ותניא נמי הכי הגוזל את חברו ונשבע לו ומת, יורשין משלמים קרן וחומש ופטורין מן האשם אם הפרישו בחייו תרעה בעדר ומתי שלא הפרישו

פטורים מלהביא מפני שכפרה הוא ואין כפרה למתים.

יורשין בני שלומי חומשא דאבוהון הוו

להלן הרישא של הברייתא בתורת כהנים הפוטרת יורשין מלשלם חומש, לקמן יבואר הסיפא של הברייתא לגבי תשלומי הקרן.

(קושיה) [רישא] ורמינהו עדיין אני אומר אימתי אינו משלם חומש על גזל אביו, בזמן שלא נשבע לא הוא ולא אביו,

הוא ולא אביו,

אביו ולא הוא,

הוא ואביו מנין ת"ל אשר גזל ואשר עשק והוא לא גזל ולא עשק!

(תירוץ) אמר רב נחמן לא קשיא - כאן שנשבע אביו ואח"כ **שהודה** שנתחייב בחומש

כאן שלא הודה (ס"ד לא האב ולא הבן).

(קושיה) אי לא הודה, קרן נמי לא משלם!

וכי תימא הכי נמי דלא משלם,

הגמרא מביאה שתי הוכחות לדחות את זה: מסברה, ועוד מהסיפא של הברייתא שהביאה למעלה.

(1) והא מדקא מהדר אחומש, למימרא דקרן משלם.

(2) ועוד, תניא - [סיפא]

ועדיין אני אומר אימתי הוא **משלם קרן** על גזל אביו,

בזמן שנשבע הוא ואביו,

אביו ולא הוא,

הוא ולא אביו,

לא הוא ולא אביו מנין? ת"ל גזילה ועושק אבידה ופקדון ויתבי רב הונא וקאמר יש תלמוד ומריבויא דקראי.

(תירוץ) אמרי אלא **מאי לא הודה - לא הודה אביו, והודה בנו.**

(קושיה) ונחייב בנו חומש אשבועה דידיה הרי כתוב ברישא שנשבע הוא ואביו, ועם כל

זאת פטור, ומדוע הרי הבן נשבע וגם הודה?!

להלן יבואר שני אופנים כיצד לבאר: התירוץ ראשון שהגזילה אינה קיימת אך יש לו קרקעות, והתירוץ השני שהגזילה קיימת אך מופקדת ביד אחרים:

(תירוץ 1.) אמרי בשאין גזילה קיימת שהרי לא מוטל עליו לשלם, תנן הגוזל ומאכיל לבניו

פטור, ולכן מה שהבן כפר היינו בדברים בעלמא, ובשבעת ביטוי בלבד הוא עבר.

(קושיה) אי בשאין גזילה קיימת, אפילו קרן נמי לא משלם. ^ס

(מסקנה): לא צריכא דאיכא אחריות והיינו קרקעות וצריכים להחזיר מפני כבוד אביהם.

[עד כאן דף קד עמוד ב]

ואפילו מדרבנן כדמוכח בח"ה (שם דף מב.) ובסוף מי שמת (שם דף קנז.) איכא לאקשווי מההיא ברייתא דלקמן ואיכא למימר דאינהו מוקמי לה בשעמד בדין ומה שהקשה בקונט' דהך העמדה בדין מאי מהני הרי כפר ונשבע דהא אוקימנא לעיל בשלא הודה אביו והודה בנו י"ל בעמד בדין לאחר שבועה ע"י עדים דלא מיחייב האב חומש כדתנן לקמן במתניתין דהיכא דאיכא עדים לא מיחייב חומש:

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

^ס תוספות ד"ה מלוה על פה היא ואין גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות. למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא פריך דהכא משמע דמדאורייתא גובין מיוורשין ומההיא ברייתא דהגוזל ומאכיל (לקמן דף קיא:) אם הניח להם אביהם אחריות נכסים חייבים לשלם ליכא למפרך ליה מידי דאיהו מוקי ליה מדרבנן כדי שלא תנעול דלת בפני לזין כדפסיק רב פפא בפרק גט פשוט (ב"ב דף קעו. ושם) ומיהו לרב ושמואל דאמרי מלוה ע"פ אין גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן (שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

או דלמא, הא לאו גילוח הוא, דמעיקרא הא שיר שתי שערות והשתא כי גילח, לא הוי ב' שערות.
(מסקנה) הדר פשטה: שער אין כאן, גילוח אין כאן – ר"ל אע"פ ששער אין כאן, מצות גילוח אין כאן.

מתי חוצצת פני הטומאה

ואמר רבא הרי אמרו חבית שניקבה וסתמוה שמרים^ק, והניח ע"פ הארובה וממרח יפה סביבותיה, וטומאה בבית הצילוח כדי שלא יבוא טומאה עליה. שסתמת שמרים נחשבת סתימה.

בעי רבא אגף סתם חציה מהו ר"ל שהיה נקב בשיעור שיכול הטומאה לבא וסתם חציו, שכעת אין בה שיעור?

א"ל רב ימר לרב אשי לאו משנתנו היא זו!
דתנן חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוח.

פקה בזמורה, ואין שמרים, עד שימרח. היו בה שתיים, עד שימרח מן הצדדים של הזמורה, ובין זמורה לחבירתה כדי לסתום היטב.
מכך הוא מדייק:

טעמא דמרח, הא לא מרח לא. אמאי ותיהו כי אגף חציה?! אלמא משמע שלא סתימה היא.

(דחיה) אמרי הכי השתא?! התם אי לא מרח, לא קאי, אגף חציה במידי דקאי קאי. [נשאתר בספק]

[עד כאן דף קה עמוד א']

קרנן שבועה – כפר על חמץ שעבר עליו הפסח

ואמר רבא הרי אמרו גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך.

בעי רבא נשבע עליו לאחר שנאסר שלא גדלו ממנו מהו?
להלן צדדי ספקו:

מי אמרינן כיון דאי מיגנב בעי שלומי ליה, ממונא קא כפר ליה,

או דלמא, השתא מיהת הא מנח והיה יכול לפטור את עצמו, ועפרא בעלמא הוא, ולא כפר ליה ממונא.

מילתא דאיבעיא ליה לרבא פשיטא ליה לרבה שמחייב קרבן [יתבאר לקמן שעומדת באגם].

התובע אומר שורי גנבת!

והוא אומר לא גנבת!

מה טיבו אצלך?

להלן כמה מקרים כיצד הנתבע טען נגדו:

1) שומר חנם אני עליו ונשבע ואח"כ הודה!

חייב שהרי פטר עצמו בשבועה מגניבה ואבידה שלפי שבועתו נפטר אם יגבנו ממנו, ובאמת חייב בכל האונסים שהרי גזל.

2) שומר שכר אני עליו.

חייב שהרי פטר עצמו משבורה ומתה.

3) שואל אני עליו.

חייב שהרי פטר עצמו ממתה מחמת מלאכה.

(קושיה) אי הכי מומן גמור הוא חומש נמי לא משלם!?

א. אמר רב הונא בריה דרב יהושע לפי שאין משלמין חומש על כפירת שעבוד קרקעות ר"ל הבן כפר בשעבוד קרקעות שלולא זאת לא היה צריך לשלם, ועל זה קיי"ל שאין נשבעים על הקרקעות.

ב. רבא [גזילה קיימת]: הכא במאי עסקינן כגון שהיתה דיסקיאה של אביו מופקדת ביד אחרים והגזילה בתוכה, קרנן משלם דהא איתיה,

חומש לא משלם, דכי אשתבע בקושטא אישתבע דהא לא הוה ידע, אין חייבים על שגגת השבועה שליבו אנסו. [נשחייבים דווקא על זדון השבועה, שזכור על הפקדון ומתחייב קרבן על כפירתו, או על שגגת קרבן, שלא יודע שיש קרבן על זה, והיזיד הפקדון].

[משנה] (4) חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן

להלן שתי לישנות בדעת רב פפא:

1. אמר רב פפא לא שנו אלא שאין גזילה קיימת, אבל גזילה קיימת צריך לילך אחריו חיישינן שמא תייקר ותעמוד על פרוטה.

2. איכא דאמרי - אמר רב פפא לא שנו גזילה קיימת ולא שנו שאין גזילה קיימת, אינו צריך לילך אחריו, לשמא תייקר לא חיישינן.

היה שווה פרוטה והוזל

אמר רבא גזל שלש אגודות בשלש פרוטות, והוזלו ועמדו על שתיים^פ.

אם החזיר לו שתיים, חייב להחזיר לו אחרת מכיון שמשעת הגזילה הייתה שווה פרוטה. ותנא תונא שלנו מסייע:

גזל חמץ ועבר עליו הפסח, אומר לו הרי שלך לפניך - טעמא דאיתיה בעיניה, הא ליתיה בעיניה, אע"ג דהשתא לאו ממונא כיון דמעיקרא ממונא הוא, בעי שלומי. הכא נמי, אף על גב דהשתא לא שוה פרוטה, [כיון דמעיקרא הוי שוה פרוטה], בעי שלומי.

גזל שווה פרוטה והחזיר חצי - האם חייב להחזיר החצי השני

בעי רבא גזל שתי אגודות בפרוטה, והחזיר לו אחת מהן מהו?

להלן צדדי ספקו:

מי אמרינן השתא ליכא גזילה,

או דלמא, הא לא הדר גזילה דהואי גביה.

הדר פשטה - גזילה אין כאן השבה אין כאן ור"ל אף על פי שגזילה אין כאן, מצות השבה אין כאן.

ספקות בגילוח נזיר

ואמר רבא הרי אמרו נזיר שגילח ושייר שתי שערות לא עשה ולא כלום ולא קיים עדיין מצות גילוח.

בעי רבא גילח אחת ונשרה אחת מהו זה גילוח או לא?

(קושיה) נזיר שגילח כל שערות אחת אחת קא מבעיא ליה לרבא!?! הרי פשוט שקיים מצות גלוח, שהרי בשעת שבה לגלח את שתי השערות היה בה שיעור גילוח.

(תירוץ) אמר ליה לא צריכא, כגון שנשר אחת מהן ואח"כ וגילח אחת שמעתה אין שיעור גילוח?

להלן צדדי ספקו:

מי אמרינן השתא מיהת הא ליכא שיעור,

^פ תוספות ד"ה אמר רבא גזל שלש אגודות בג' פרוטות והוזלו ועמדו על שתיים חייב להחזיר לו אחרת. פ"י אם ישנה בעין מחזיר אותה ואם לאו משלם ליה שוה פרוטה כמו שהיתה שוה בשעת הגזילה והוא הדין באחת שגזלה והוזלה שמחזיר לו אגודה או דמיה אלא רבותא נקט דאפילו בשלשה דקיים מצות השבה בתרתי אפ"ה חייב להחזיר לו אחת אע"ג דמהאי ותנא תונא דמייתי לא משמע מינה אלא היכא דגזל אחת והוזלה דהיא דמיה לגזל חמץ ועבר עליו הפסח הרי רבותא דג' קאמר רבא מסברא ומדנקט והוזלו משמע דפשיטא ליה דאם גזל ג' אגודות שוות שתי פרוטות והחזיר לו ב' מהן דלא מחייב להחזיר לו שלישית כיון דמעיקרא בשעת גזלה לא הוי ממונא ולשמא תייקר לא חיישינן:

^ק תוספות ד"ה הרי אמרו חבית שניקבה וסתמוה שמרים כו'. מה שפירש בקונטרס חבית שנתנה ע"פ ארובה ומצלת על העלייה אין נראה דהיא משנה דמייתי בסמוך חבית שניקבה היא במס' כלים בפ"י (מ"י) דמשמע דמיירי להציל מה שבתוכה אם היא באהל המת דאי הוה ניתן לקבל את סיכומו 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמעריים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובריה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

מזה הגמרא מדמה למקרה שלנו:

אלמא אע"ג דהא קאים ומודה שהיא שלו, **כיון דאי מיגניב ממונא קא כפר**, השתא נמי ממונא קא כפר.

הכא נמי לגבי חמץ שהכפירה כהודאה היא, אף על גב דעפרא בעלמא הוא, כיון דאי מיגניב בעי שלומי ליה ממונא מעליא, השתא נמי ממונא קא כפר ליה.

יתיב רבה וקאמר להא שמעתא שמחייב בקרבן-

(קושיה) איתיביה רב עמרם לרבה-

וכחש בה **פרט למודה בעיקר**. כיצד?

שורי גנבת!

והוא אומר לא גנבת.

מה טיבו אצלך?

להלן מספר מקרים שפטור מקרבן, וביחד יבואר כיצד הגמרא מסבירה שנחשבו כמודה בעיקר ולא כפר.

אתה מכרתו ל- דא"ל לא נתתי לך דמי, שקיל תורך זיל!

אתה נתתו לי במתנה - דאמר ליה על מנת דעבידנא לך נייח דנפשא, ולא עבדי לך, שקיל תורך זיל!
אביך מכרו לי.

אביך נתתו לי במתנה - דאמר ליה על מנת דעבידנא לך נייח דנפשא, ולא עבדי לך, שקיל תורך זיל!
אחר פרתי רץ.

מאליו בא אצלי.

תועה בדרך מצאתיו - באומר שבועה אבידה מצאתי ולא הייתי יודע שהיא שלך שאחזירנה לך

שומר חנם אני עליו, שומר שכר אני עליו, שואל אני עליו,

מכל הנ"ל ונשבע והודה, יכול יהא חייב ? תלמוד לומר וכחש בה פרט למודה בעיקר.

עתה רבה מחלקת בין הברייתא זו לברייתא דלעיל, שהוא פשט שחייב קרבן.

א"ל תדורא אין לב **כי תניא היא דקאמר ליה הילך**, שלא שייך לומר אילו נגנבה היה פטור את עצמו, שכאן הבהמה עומדת לפניו ליטול. **כי קאמינא דקיימא באגם**.

חיוב קרבן בשבועת העדות

תניא אמר בן עזאי ג' שבועות הן [בעד אחד]

1) הכיר בה אבידה ולא במוצאה שאמר שראה אותה מהלכת ברשות אחרת ואינו יודע של מי היא.

2) במוצאה ולא בה, שהיה לו להודיע שאיש פלוני מצא אבידה זו ואינו יודע אם שלו או לאו.

3) [אחרי תיקון הגמרא] בה ובמוצאה.

למאי הלכתא?

להלן נחלקו אם פטור או חייב במקרים הללו.

א. **רב אמי** אמר רבי חנינא **לפטור** העד.

ב. **ושמואל** אמר לחיוב.

ובפולוגתא דהני תנאי- דתניא המשביע עד אחד וכפר ונשבע שלא יודע:

א. **[ת"ק] פטור** - סבר דבר הגורם לאו כממון דמי.

ב. **ורבי אלעזר בר' שמעון מחייב** - סבר דבר הגורם לממון כממון.

הכופר בפקדון בלא שבועה - האם נקרא גזלן

אמר רב ששת הכופר בפקדון ובאו עדים נעשה עליו גזלן משעת הכפירה אפילו שלא נשבע וחייב באונסין.

ותנא תונא

[רישא] וכחש בה ואחריו כתוב 'השיב את הגזילה' **למדנו עונש** שעומדת ברשותו עד

שיחזירה לבעלים.

אזהרה מניין? תלמוד לומר לא תכחשו.

מאי לאו **לעונש כפירה** לפרש למרות שלא נשבע?

(דחיה) לא לעונש שבועה אך בכפירה אינו חייב באונסים.

קתני סיפא- ואישתבע מכלל דרישא דלא אשתבע

[סיפא] דקתני סיפא

ונשבע על שקר למדנו עונש חומש ואשם.

אזהרה מניין? ת"ל לא תשקרו.

(קושיה) ומדסיפא דאישתבע, רישא דלא אשתבע!

(תירוץ) אמרי אידי ואידי דאישתבע - כאן סיפא שהודה שיש חומש ואשם. כאן

רישא שבאו עדים.

כך הדין: אתו עדים חייב באונסין, אודויי אודי חייב בקרן וחומש ואשם.

(קושיה) ושכנגדו חשוד על השבועה שבמקרה כזה התובע ישבע ויטול כיצד?

אחד שנחשד שבועת העדות, ואחד שבועת הפקדון, ואפילו שבועת שוא.

ואם איתא, בכפירה נעשה גזלן הוא דאיפסיל ליה, אפילו שלא נשבע עדיין?

(תירוץ) אמרי הכא במאי עסקינן דקאי באגם דלאו כפירה הוא, דסבר אשתמיטנא

ליה אדאזילנא ומייתינא ליה.

תדע דאמר רב אידי בר אבין הכופר:

במלוה ולא נשבע ובאו עדים, כשר לעדות שמלווה להוצאה ניתנה ואינה בידו ורוצה לדחותו

עד ששיג את המעות.

בפקדון שיש עדים שראו שבאותה שעה שכפר היה הפקדון בידו פסול לעדות.

[עד כאן דף קה עמוד ב]

^ק תוספות ד"ה כאן שהודה כאן שבאו עדים. ואיצטריך שתי אזהרות משום דעונשן אין שוין דבהודה שייך חומש ואשם ובעדים לא שייך אלא חיוב עונשין ומיהו תימה אמאי קאמר ברישא מוכחש עונש שמענו ובסיפא אומר מונשבע על שקר דכיון דלא מיירי אלא לאחר שבועה תרייהו ה"ל למימר מונשבע על שקר:

^ק תוספות ד"ה מאי לאו עונש דממון. תימה בממון מה שייך לומר לא ענש אלא א"כ הזהיר דבשלמא בעונש שבועה דהיינו קרבן שייך דבפסח ומילה ליכא קרבן משום דלית בהו לאו אע"ג דאיכא כרת:

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קו

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובריה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

(תירוץ) אידי ואידי בבית דין – כאן רישא בקפץ זה ונשבע לפני שהב"ד חייבוהו כאן סיפא בשלא קפץ שהב"ד השביעוהו (כפל ישנו דווקא מתי שביט דין השביעוהו) – לכן רב דיבר דווקא בלא קפץ שהב"ד חייבו אותו. [אכן, מסיפא חייב בכפל וכ"ש קרן, אין קושיא עליו כמו שיתבאר שמודה רב בטוען טענת גנב.]

הגמרא מבארת שרב נחמן למרות שיישב דעת רב לא סובר כמותו.
א"ל רמי בר חמא לרב נחמן מכדי דרב לא סבירא לך, משכנוי נפשך לבא במקומו ולתרץ קושיות אדרב למה לך?
אמר ליה לפרושה לדרב דרב הכי מתרץ לה למתניתין.
הגמרא שואלת מדוע יש שחלקו עליו, הרי הוא דורש את זה מפסוק:

והא רב קרא קאמר?
(תירוץ) אמרי קרא לכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין הוא דאמת – ולקח בעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע.

קושיא שנייה לרב – רב המנונא
(קושיא) מתיב רב המנונא –
השביע עליו חמשה פעמים, בין בפני ב"ד ובין שלא בפני בית דין וכפר עליו, חייב על כל אחת ואחת חומש ואשם. ואמר ר' שמעון הואיל ויכול לחזור ולהודות נמצא שבכולן כפר בממון – אלמא שאפילו שנשבע עדיין חייב בממון (שיכול לחזור ולהודות) הגמרא מסיימת את הקושיא:

והכא קפץ לא מצית אמרת – השביע עליו קתני ולא השביעו. חוץ לב"ד, לא מצית אמרת – בפני ב"ד קתני.
(תירוץ) הוא מותיב לה והוא מפרק לה לצדדין קתני:
השביע עליו חוץ לבית דין, ובב"ד קפץ.

כיצד רבא מיישב את קושיית רב המנונא
עד עתה הבינו בדעת רב, שכל טענה שהוא נשבע אחר כך הודה, או שבאו עדים (חוץ מטענת גנב שחייב בכפל), פטור מקרן. עתה רבא מוכיח שרב לא דיבר במקרה שהודה אלא בטוען טענת אבד ובאו עדים בלי שהודה, שבזה הוא פטור מן הקרן. ובה מיישב את קושיית רב המנונא לעיל, שבהודה מודה רב שחייב.

(קושיא) מתיב רבא בעל הבית שטען טענת גנב בפקדון ונשבע הודה ובאו עדים, אם עד שלא באו עדים הודה, משלם קרן וחומש ואשם.
ואם משבאו עדים הודה, משלם תשלומי כפל ואשם.
והכא חוץ לב"ד וקפץ לא מצית אמרת: כפל קתני!

(תירוץ) אלא אמר רבא כל הודה, לא שנא טוען טענת אבד ולא שנא טוען טענת גנב, לא אמר רב דהא כתיב והתודה (לגבי גזל הגר) דבעי שלומי קרן וחומש, טוען טענת גנב ובאו עדים נמי לא אמר רב, דהא כתיב תשלומי כפל.
(מסקנה) כי קאמר כגון שטוען טענת אבד ונשבע ולא הודה ובאו עדים.
להלן התגובה של רב אשי ביישוב של רבא לקושיית רב המנונא:

אזל רב גמדה ואמרה לשמעתיא רבא קמיה דרב אשי.
(קושיא) אמר ליה השתא ומה רב המנונא תלמידיה דרב וידע דאמר רב הודה, וקמותיב הודה ואת אמרת הודה לא אמר רב?!

(תירוץ) הכי קא קשיא ליה – ר"ל למרות שהוא ידע מזה מ"מ הקשה עליו.
וכך הקשה: אי אמרת בשלמא נשבע כי אתו עדים מחייב, אמטו להכי מחייבין ליה קרבן אשבועה בתרייתא הואיל ויכול לחזור ולהודות, לכן כל שבועה היא כפירה בפני עצמה.

אלא אי אמרת כי אתו עדים פטור, מי איכא מידי דאילו אתי סהדי ומסהדי ביה פטור, ואנן ניקו ניחייביה קרבן אשבועה הואיל ויכול לחזור ולהודות?! השתא מיהת לא אודי בין שבועה לשבועה, ונמצא שזה כפירת דברים ולא ממון.

[עד כאן דף קו עמוד א']

(קושיא) והאמר אילפא שבועה קונה להתחייב באונסים – שבועה היא דקניא, אבל כפירה לא קניא?!
להלן שני תירוץ:
א. הכא נמי דקיימא באגם.
ב. ואיבעית אימא מאי שבועה קונה לגמרי ששוב ולא ישלם. כדרב הונא – דאמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך!
והלה אומר 'אין לך בידי' ונשבע ואח"כ באו עדים, פטור.
שנאמר ולקח בעליו ולא ישלם, כיון שקבלו הבעלים שבועה, שוב אין משלם ממון.
[יתבאר לקמן שיש חולקים ודרשים לגבי שבועה שכל הנשבעים בתורה ונשבעים ולא משלמים]
דעת רב שבועה פוטרת מתשלומי ממון

גופא אמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום ונשבע ובאו עדים פטור שנאמר ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבלו בעלים שבועה, שוב אין משלמין ממון. [לקמן יתבאר שרב נחמן חולק עליו ומחייב.]

אמר רבא מסתברא מילתיה דרב במלוה, דלהוצאה ניתנה וצריכה תשלומים וכך דיבר הכתוב 'ולא ישלם', אבל פקדון ברשותיה דמריה קאי.

(דחיה) והאלהים אמר רב אפילו בפקדון, דכי כתיב קרא בפקדון כתיב לגבי שומר שכן כתיב.

הגמרא הבינה בינתיים שהוא פטור במקרים הבאים:

1. טוען טענת גנב (בשבועה) והודה. [אך אם באו עדים חייב בכפל.]
2. טוען טענת אבד – בין שהודה ובין שבאו עדים אח"כ.
3. כפר במלוה ובאו עדים.

לבסוף, בטענת אבד והודה, ורבא יבאר שהוא חייב לפי רב.
קושיא ראשונה על רב

יתיב רב נחמן וקאמר להא שמעתא דרב הונא –

(קושיא) איתיביה רב רב אחא בר מניומי לרב נחמן – [רישא] היכן פקדוני? א"ל אבד.
'משביעך אני' – ואמר 'אמן'.

והעדים מעידים אותו שאכלו, משלם את הקרן אך כפל דווקא בטוען טענת גנב ולא בטענת אבד. אלמא שאפילו שנשבע משלם את הקרן.

הודה מעצמו לאחר השבועה, משלם קרן וחומש ואשם. [מכאן יש קושיא שהפסוק ו'ישיב את הגזילה' דיבר דווקא בנשבע והודה.]

(תירוץ) א"ל רב נחמן הכא במאי עסקין כגון דנשבע חוץ לב"ד שאינה כ"כ חזקה כדי להפקיע ממון.

(קושיא) א"ל אי הכי אימא סיפא.
[סיפא]

היכן פקדוני? אמר לו נגנב.
'משביעך אני' – ואמר 'אמן'.

והעדים מעידים אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל.
הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם.
ואי סלקא דעתך חוץ לב"ד מי איכא כפל?!

א"ל יכילנא לשנויי לך רישא חוץ לבית דין וסיפא בבית דין, מיהו שינויא דחיקא לא משנינן לך – לכן כך הוא מתרץ:

^{ק"ד} תוספות ד"ה ותימה דלעיל קתני משביעך אני ומוקי לה בקפץ ויש לומר דהשביע עליו משמע ע"י ב"ד אבל משביעך אני משמע שקפץ והשביעו:

^{ק"ד} תוספות ד"ה ותימה דלעיל קתני משביעך אני ומוקי לה בקפץ ויש לומר דהשביע עליו משמע ע"י ב"ד אבל משביעך אני משמע שקפץ והשביעו:

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קו

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה בת עטל זיל
עובריה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

טוען טענת גנב באבידה משלם כפל / טענת קטן בפקדון

להלן הפסוקים שהגמרא תדרוש אותם:

[שומר חנם] **כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אֹזְכָלִים לְשֹׁמֵר וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא הַגָּנֵב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם:**
יִמָּצֵא הַגָּנֵב יְשַׁלֵּם אֶם־יִמָּצֵא הַגָּנֵב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם:
אִם־לֹא יִמָּצֵא הַגָּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בַּמִּלְאָכָת רָעָהוּ:

טוען טענת גנב וטבח ומכר משלם ד' וה' - מקור הדין

להלן הפסוקים שהגמרא תדרוש אותם:

אם־הִמְצֵא תִמְצֵא בְיָדוֹ הַגָּנֵבָה מִשּׁוֹר עַד־חֲמֹר עַד־שָׂה חַיִּים שְׁנָיִם יְשַׁלֵּם:
[שומר חנם] **כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אֹזְכָלִים לְשֹׁמֵר וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא הַגָּנֵב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם:**
אִם־לֹא יִמָּצֵא הַגָּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בַּמִּלְאָכָת רָעָהוּ:

ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן **הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל - דכתיב על כל אבדה אשר יאמר.**

(קושיה) **כי יתן איש** בעל הפקדון, אין נתינת קטן כלום. ואין לי אלא שנתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא קטן, נתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול מנין?
ת"ל עד האלהים עמדת ב"ד **יבא דבר שניהם** עד שתהא **נתינה ותביעה** שוין כאחד.

עתה הוא מקשה לפי רבי יוחנן מדוע פטור שהוא נתן בקטנותו, למרות שאין זה ניתנה אך מכיוון שעתה הוא גדול יתחייב כפל מכח טענתו, כמו לגבי אבידה. להלן יבואר שני תירוצים:

ואם איתא תיהוי נמי כאבידה!?

א. א"ל הכא במאי עסקינן כגון שאכלו בעל הבית כשהוא קטן שלא ירד לתורת

טענה כלל, אך לגבי אבידה מתי שיעגי לידו וישנו בעלים ובר טענה הוא.

(קושיה) אבל כשהוא גדול¹⁷ אכל מאי? הכי נמי דמשלם?

אי הכי, אדתנא עד שתהא **נתינה ותביעה** שוין כאחד, ליתני עד שתהא **אכילה ותביעה** שוין כאחד?

(תירוץ) א"ל תני עד שתהא אכילה ותביעה שוין כאחד.

ב. רב אשי אמר לא דמי - אבידה קא אתיא מכח בן דעת, והא לא אתיא מכח בן דעת.

[עד כאן דף קו עמוד ב]

אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן **הטוען טענת גנב בפקדון, משלם תשלומי כפל, טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה.**

להלן כיצד הוא למד את זה:
הואיל וגנב משלם תשלומי כפל, וטוען טענת גנב משלם תשלומי כפל, מה גנב שהוא משלם כפל, טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה, אף טוען טענת גנב בפקדון, כשהוא משלם תשלומי כפל, טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

(קושיה) מה לגנב שכן משלם תשלומי כפל שלא בשבועה, תאמר בטוען טענת גנב שאין משלם תשלומי כפל אלא בשבועה!?

אמרי היקישא היא ואין משיבין על היקישא.

הניחא למ"ד **חד בגנב וחד בטוען טענת גנב** שפיר.

אלא למ"ד האי **אם ימצא הגנב ואם לא ימצא** תרוייהו בטוען טענת גנב, מאי איכא למימר?

אמרי **גנב הגנב.**

(קושיה), איתיביה רבי חייא בר אבא לר' יוחנן היכן שוריי? נגנב.

'משביעך אני' ואמר 'אמן' והעדים מעידים אותו שאכלו, משלם תשלומי כפל- והא הכא דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, וקתני משלם תשלומי כפל, ולא תשלומי ד' וה'?

(תירוץ) לא, הכא במאי עסקינן כגון שאכלו נבילה.

קעת הגמרא מקשה מדוע תירץ רבי יוחנן שלא נעשה שחיטה, הרי יכול לבאר באופנים אחרים - כדלהלן:

(קושיה) **ולישני ליה כגון שאכלו טריפה** לפי ר"ש שפוסט משום שחיטה שאינה ראויה. (תירוץ) כר"מ דאמר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה.

(קושיה) **ולישני ליה בבן פקועה** דהיינו ששחט בהמה ונמצאת וולדה במעיה שלפי ר"ש שזורי הוולד הזה אינו טעון שחיטה?

(תירוץ) כר"מ דאמר בן פקועה טעון שחיטה.

(קושיה) **ולישני ליה כגון שאמר שגנבה ונשבע ובאו עדים והעידו שהוא גנב אחר כך עמד בדיון ואמרו לו ב"ד 'צא תן לו'.**

דהא אמר רבא: **'צא תן לו' - טבח ומכר, פטור כיון דפסקיה למילתיה, וטבח ומכר היו גזלן, וגזלן לא משלם תשלומי ארבעה וחמשה.**

'חייב אתה ליתן לו' - וטבח ומכר, חייב - כל כמה דלא פסיקא ליה מילתא, אכתי גנב הוא.

(דחיה) אמרי וליטעמיך - **לישני ליה בשותף** שגנבו ביחד אך אחד מהם שטבח שלא מדעת חבירו שפטור מד' וה', שחמשה בקר' אמר רחמנא ולא חצי חמשה, ועוד שלא נקרא

טבחו כולו בחיוב, שהחצי של חבירו הרי הוא כגונב אחר הגנב שלא משלם ד' וה' [אכן מדעת חבירו חייב, שיש שלוח לדבר עבירה בענין זה] ?!

אלא חדא מתרי ותלתא נקט, וה"ה בשאר המקרים ששאל.

¹⁷ טוען זה הקטן כשהגדיל נתתי לך פקדון כשהייתי קטן **וידוע אני שיש בידך עכשיו** דהשתא לא שייך למימר מגו דהאכלתיו כשהיה קטן דא"כ הוה כפר במה שאמר ליה עדיין ישנה בידך ואין זה מגו כדאמר לקמן דאין מעיז פניו לומר להד"ם:

¹⁷ תוספות ד"ה אבל אכלו כשהוא גדול מאי הכי נמי דמשלם כו'. **משמע אם נשבע ובאו עדים שאכלו משלם תשלומי כפל ותימה אמאי בעי שבועה מעיקרא כשאמר נגנב יהא נאמן במגו דאי בעי אמר החזרתיו לך כשהייתי קטן יהא נמי נאמן לומר נגנב בלא שבועה וי"ל דהכא מייבי**

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא קז

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

השביעה מודבר ששלח בו יד דבשלח בה יד עסקין שנמצא רשע בכך ששלח בו

יד.

ב. אמר להו' ר' חייא בר אבא הכי א"ר יוחנן - לא שלח בו יד.

בעומדת על אבוסה שנו שלא שלח בו יד.

להלן פסקו כיצד הדין הוא שלח בו יד.

א"ל ר' זירא לר' חייא בר אבא דוקא בעומדת על אבוסה קאמר, אבל שלח בה

יד קנה ושבועה לא מהניא ביה כלום משום ששומר חנם נעשה גבב אך בטענת גבב,

אמנם אם קודם שגבב בפועל, קנה בתורה גזילה, ומעתה אם מתה חייב לשלם, ולכן כשכפר

משלו כפר.

או דלמא, אפי' עומדת על אבוסה קאמר וכ"ש כששלח בו יד שכך מפורש בפסוק.

א"ל זו לא שמעתי, כיוצא בה שמעתי -

דא"ר אסי א"ר יוחנן הטוען טענת אבד ונשבע, וחזר וטען טענת גבב ונשבע, ובאו

עדים פטור מכפל.

מ"ט לאו משום דקנה בשבועה ראשונה, דהיינו רב ששת סובר שהכופר בפקדון נעשה

גבב, וקונה רק בשבועה (ולא בהודאה) ומעתה היא עומדת ברשותו, כמו כן לעניניו מתי ששלח

בו יד קנה וחייב.

(דחיה) א"ל לא הואילי' יוצא ידי בעלים בשבועה ראשונה ר"ל כיוון שנשבע לבעלים

ונפטר מהם, השבועה אחרונה לאו שבועת הדיינים היא למרות שנשבע בב"ד.

[ישנה דין זה מנשבע לשקר חמש פעמים שלמדנו לעיל שחייב על כל שבועה ושבועה, שבקרוב

התורה חייבה בסתמא על כל שבועת שקר, בפני ב"ד או חוץ, משא"כ כאן לגבי כפל שדווקא

בב"ד חייב, וכאן השבועה אחרונה למרות שהיא ב"ד לאו שבועת הדיינים היא]

וכן א"ר אבין א"ר אילעא א"ר יוחנן שזה הטעם שנפטר.

להלן דעה שלישית לגבי חובי כפל:

ג. אמר רב ששת הטוען טענת גבב בפקדון, כיון ששלח בו יד פטור^ט - הכי

קאמר רחמנא ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו וגו' הא שלח

ידו פטור.

(קושיה) אמר ליה רב נחמן והלא שלש שבועות^ט משביעין את השומר חנם שטוען

שנגב ממנו:

1) שבועה שלא פשעתי בה משמירתו כשנגבנה.

2) שבועה שלא שלחתי בה יד ליהנות ממנה קודם לכן, שאם שלח יד נעשה גזלן

ומעתה חייב אפילו באונסים.

3) שבועה שאינה ברשותי.

מאי לאו שבועה שלא שלחתי בה יד דומיא דשבועה שאינה ברשותי:

מה שבועה שאינה ברשותי כי מיגליא מילתא דאיתיה ברשותיה חייב, אף שבועה

שלא שלחתי בה יד כי מיגליא מילתא דשלח בה יד חייב!

(דחיה) אמר ליה לא,

שבועה שלא שלחתי בה יד דומיא דשלא פשעתי בה: מה שבועה שלא פשעתי

בה כי מיגליא מילתא דפשע בה, פטור מכפל,

אף שבועה שלא שלחתי בה יד, כי מיגליא מילתא דשלח בה יד פטור מכפל.

[עד כאן דף קז עמוד ב]

הכופר בממון חבירו מתי חייב שבועה

להלן יבואר מחלוקת אם כופר בממון חבירו, כגון הטוען טענת גבב, אם מתחייב בשבועה דווקא כשכפר מקצת והודה במקצת, או אפילו כשכפר בכל. בפרשת טוען טענת גבב כתוב 'כי הוא זה' ודרשו חז"ל ללמד שטען הנתבע כך וכך אני חייב לך והשאר נגבבה ממני, משמע שצריך הודאה במקצת, אמנם הסובר שלא צריך מברר שיש סברה לומר שפרשת זו מתייחסת דווקא על מלווה שצריך להודות במקצת כדי להתחייב שבועה, ועוקרים את הפרשה ממקומה.

א. ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גבב בפקדון אינו חייב עד שיכפור במקצת ויודה במקצת. - דאמר קרא כי הוא זה.

[לקמן בעמוד ב: יבואר שגם רבי חייא בר חמא סובר כך]

ב. אמר ר' חייא בר יוסף - חייב אפילו בכופר בכל.

עירוב פרשיות כתוב כאן ר"ל פסוק זה שייך בפרשה אחרת והיינו לגבי מלווה (אם כסף

תלווה) וכי כתיב כי הוא זה אמלווה הוא דכתיב.

הגמרא שואלת מה ההכרח שלו לעקור פסוק ממקומו ולהתחייב בשבועת הפקדון אפילו בלא הודאה במקצת.

ומאי שנא מלווה?

דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה במקצת הטענה ישבע?

חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו שעשה לו טובה אם כפר בכל פטור משבועה.

והאי בכולי בעי דנכפריה, והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו,

ובכולי בעי דלודי ליה, והאי דכפר ליה במקצת סבר: אי מודינא ליה בכוליה תבע

לי בכוליה, אישתמיט לי מיהא השתא, אדהו לי זוזי ופרענא.

הלכך רמא רחמנא שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה.

על פי זה מברר ר' חייא בר יוסף:

וגבי מלווה הוא דאיכא למימר הכי שעשה לו טובה, אבל גבי פקדון מעיז ומעיז.

[עד כאן דף קז עמוד א]

להלן דעת רמי בר חמא (כ"ר חייא בר אבא לעיל) שמצריך הודאה מקצת.

תני רמי בר חמא ארבעה שומרין צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת כדי

שיתחייבו שבועה, ואם נשבע בלא הודאה פטורים מכפל. ואלו הן:

שומר חנם - בהדיא כתיב ביה כי הוא זה.

והשואל - וכי ישאל וי"ו מוסיף על ענין ראשון ונלמד מנושא שכר.

נושא שכר - שומר שכר יליף נתינה - נתינה משומר חנם.

והשוכר - אי למ"ד כשומר שכר, היינו שומר שכר. אי למ"ד כשומר חנם, היינו

שומר חנם.

אמר רבא מאי טעמא דרמי בר חמא? שומר חנם בהדיא כתיב ביה כי הוא זה

מתי משלם תשלומי כפל

תשלומי כפל ישנן מתי ששומר הפקדון טוען שנגבנה ממנו הפקדון ונשבע ואח"כ באו

עדים שמעידים שהוא עצמו גבב. ויתבאר בסוגיא זו מחלוקת מתי מתחייב בתשלומי

כפל והיינו: א. רב חייא בר יוסף סובר דווקא כששלח בו יד לפני השבועה. ב. רב חייא

בר אבא סובר כשלא שלח בו יד, והסתפקו כיצד הדין אם שלח בו יד. ג. רב ששת רק

כשלא שלח בו יד.

אם-לא ימצא הגבב ונקרב בעל-הבית אל-האלהים אם-לא שלח ידו במלאכת רעהו:
על-כל-דבר-פֶּשַׁע על-שֹׁר על-חֲמֹר על-שָׁה על-שִׁלְמָה על-כַּל-אֲבָדָה אֲשֶׁר יֵאמֵר כִּי-הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֵא דְבַר-שְׁנִיָּהּ אֲשֶׁר יְרִשִׁיעַ אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׂנִים לְרֵעֵהוּ:

א. וא"ר חייא בר יוסף - הטוען טענת גבב בפקדון אינו חייב כפ^ט עד שישלח בו

יד קודם השבועה - ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת

רעהו - מכלל דאי שלח בה יד מיחייב, למימרא מה שכתוב בהמשך הפסוק

אם לא שלח הא שלח פטור אבל כופר בפקדון אע"ג דאמר רב ששת לעיל הכופר בפקדון נעשה עליו גזלן כפל מיהא מחייב דהא דקאמר נעשה עליו גזלן היינו להתחייב באונסי:

^ט תוספות ד"ה והלא שלש שבועות משביעין אותו. וצריך כולו דאי נשבע שלא פשעתי אכתי חיישין שמא ברשותו הוא ובאמת נשבע וכשנשבע שאינה ברשותו איכא למיחש שמא שלח בה יד ומתחייב אע"פ שלא פשע ואינה ברשותו:

^ט תוספות ד"ה הואיל ויצא ידי בעלים בשבועה ראשונה. דאע"ג שהודה שלשקר נשבע אין חייב מן הדין לישבע פעם שניה שנגבב כמו שחזר וטוען אלא נאמן שלא בשבועה לומר שנגבב במגו דאי בעי אמר באמת נשבעתי והיה פטור והא קמ"ל אע"ג שמושבע מפי ב"ד כגון שטענו בפני ב"ד אחר שלא היו יודעים שנשבע כבר קודם והשביעוהו עתה דפטור כיון שמן הדין לא היה לו לישבע.

^ק תוספות ד"ה ושלח בו יד פטור. והא דאמר לעיל והעדים מעידים אותו שאכלו משלם תשלומי כפל צ"ל כגון שאכלו לאחר שבועה ונראה דדוקא קאמר ושלח דגזירת הכתוב היא כדקאמר